

Modeling the Mediating Role of Cultural Intelligence in the Relationship between Emotional Intelligence and Academic Performance in Nursing Students

Ali Abaiat (MA)¹, Sepideh Jafari (PhD)^{1*}

1. Department of Educational Management, Faculty of Islamic Education, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

ARTICLE INFO

Article type

Research article

Article history

Received: 2024.06.18

Accepted: 2024.12.22

Keywords

Cultural intelligence,
Emotional intelligence,
Academic performance.

[10.22038/hmed.2024.80574.1384](https://doi.org/10.22038/hmed.2024.80574.1384)

ABSTRACT

Introduction: Academic performance is of great importance in the educational system. Cultural intelligence and emotional intelligence are important factors that affect academic performance. The present study aimed to investigate the relationship between cultural intelligence and emotional intelligence with academic performance in nursing students at Ahvaz Azad University.

Materials & Methods: The present study is descriptive in terms of its purpose based on structural equation testing, a cross-sectional study in terms of time dimension, and a survey in terms of data collection. The statistical population of this study consisted of 260 nursing students of Ahvaz Azad University in the academic year 2023-2024. The method of selecting statistical samples in this study was simple random sampling. The research data collection tools were the standard questionnaire of cultural intelligence by Ang et al., emotional intelligence by Bar-On, and academic performance by Pham and Taylor. Data analysis was performed using SPSS and PLS statistical software at two levels of descriptive and inferential statistics.

Results: The results obtained from the structural equation testing to examine the effect of cultural intelligence and emotional intelligence on academic performance showed that the indirect path coefficient was 0.33 and the t-statistic was 4.88. These values indicate that the indirect relationship between emotional intelligence and academic performance through cultural intelligence is statistically significant.

Conclusion: Students with higher emotional intelligence are more likely to develop their cultural intelligence and, as a result, achieve better academic performance.

Cite this paper as:

Abaiat A, Jafari S. Modeling the Mediating Role of Cultural Intelligence in the Relationship Between Emotional Intelligence and Academic Performance in Nursing Students. *Horizon of Medical Education Development*. 2025;16(3):69-78

* Corresponding author: Sepideh Jafari

Address: Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

Email: sepideh-jafari@iauhvaz.ac.ir

مدل یابی نقش میانجی هوش فرهنگی در رابطه بین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

علی عبیات (MA)¹ ID، سپیده جعفری (PhD)² ID*

۱. گروه مدیریت آموزشی، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

مشخصات مقاله	چکیده
نوع مقاله مقاله پژوهشی	مقدمه: عملکرد تحصیلی در نظام آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار است. هوش فرهنگی و هوش هیجانی از عوامل مهم و تاثیرگذار بر عملکرد تحصیلی می باشند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه هوش فرهنگی و هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اهواز انجام گرفت.
پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲	روش کار: پژوهش حاضر از نظر هدف توصیفی بر اساس آزمون معادلات ساختاری، از نظر بعد زمان یک پژوهش پیمایشی (مقطعی) و از نظر گردآوری داده ها پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اهواز به تعداد ۲۶۰ نفر در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تشکیل دادند. روش انتخاب نمونه های آماری در این پژوهش، به صورت تصادفی ساده استفاده شد. ابزار گردآوری داده های پژوهش، پرسشنامه استاندارد هوش فرهنگی انگ و همکاران، هوش هیجانی بار-آن و عملکرد تحصیلی فام و تیلور بود. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و PLS در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شد.
کلمات کلیدی هوش فرهنگی، هوش هیجانی، عملکرد تحصیلی.	نتایج: نتایج بدست آمده از آزمون معادلات ساختاری جهت بررسی تاثیر هوش فرهنگی و هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی نشان داد مقدار ضریب مسیر غیرمستقیم برابر با ۰/۳۳ و همچنین مقدار آماره t برابر با ۴/۸۸ به دست آمد. این مقادیر نشان می دهند که رابطه غیرمستقیم بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی از طریق هوش فرهنگی، از نظر آماری معنی دار است.
	نتیجه گیری: دانشجویانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، تمایل بیشتری به توسعه هوش فرهنگی خود دارند و در نتیجه عملکرد تحصیلی بهتری نیز کسب می کنند.
10.22038/hmed.2024.80574.1384	

► نحوه ارجاع به این مقاله

Abaiat A, Jafari S. Modeling the Mediating Role of Cultural Intelligence in the Relationship Between Emotional Intelligence and Academic Performance in Nursing Students. Horizon of Medical Education Development. 2025;16(3):69-78

ایمیل: sepideh-jafari@iauahvaz.ac.ir

*نویسنده مسئول: سپیده جعفری

آدرس: دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License

مقدمه

در هر جامعه‌ای بهبود عملکرد تحصیلی نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه توجه به رفع نیازهای فردی و هدف یابی است (۱). از جمله عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی می‌توان به هوش فرهنگی و هوش هیجانی اشاره کرد (۲،۳). در دنیای مدرن، دانشجویان در کنترل احساسات خود برای رویارویی با موقعیت‌های مختلف در زندگی تحصیلی و شخصی خود مشکل دارند و موفقیت در تحصیل را بیشتر می‌توان با معیارهای عاطفی پیش‌بینی کرد. دانشجویان باید از هوش هیجانی و روانی سالم برخوردار باشند تا بتوانند به نتایج تحصیلی خوبی نیز دست یابند (۴). هوش هیجانی از مفهوم هوش اجتماعی که توسط ثورندایک (۱۹۲۰) معرفی شد نشأت می‌گیرد. هوش هیجانی توانایی درک و نظارت بر احساسات خود و دیگران، تمایز بین احساسات و استفاده از این اطلاعات برای هدایت فکر و عمل تعریف شده است (۳). افرادی که هوش هیجانی بالا دارند، می‌توانند خلاق‌تر، موفق‌تر و نوآورتر باشند (۵). هوش هیجانی به توانایی نظارت بر احساسات خود، تمایز قائل شدن بین آنها و استفاده از این اطلاعات برای هدایت تفکر و اعمال خود اشاره دارد (۶). نتایج مطالعات نشان داده که اکثر پرستاران که هوش هیجانی و فرهنگی پایینی دارند، منجر به عملکرد پایین‌تر در تحصیل و فعالیت آنها خواهد شد (۷). برخی از محققان پیشنهاد کرده‌اند که آمادگی پرستاران را می‌توان با گنجاندن درس‌های هوش هیجانی در برنامه‌های درسی پرستاری بهبود بخشید (۸).

از جمله عوامل دیگری که مؤثر بر عملکرد تحصیلی است هوش فرهنگی می‌باشد (۹). هوش فرهنگی به توانایی فرد برای انطباق موفقیت‌آمیز با محیط‌های فرهنگی مختلف اشاره دارد. این توانایی آنها برای ارتباط مؤثر با جوامع فرهنگی مختلف است. هوش فرهنگی از چهار بعد توانایی شناختی، پردازش فراشناختی، انگیزشی و رفتاری تشکیل شده است (۱۰). امروزه مفهوم هوش فرهنگی به ویژه با جهانی شدن توجه بیشتری را به خود جلب کرده است. تنوع فرهنگی می‌تواند به عنوان یک چالش به‌ویژه برای افرادی که قصد دارند در شهرهای دیگر تحصیل کنند و یا مشغول به

کار شوند محسوب شود، زیرا همه آنها صلاحیت تعامل مؤثر با فرهنگ‌های مختلف را ندارند. درگیرها، سوءتفاهم‌ها، مشکلات ارتباطی و تنش‌های فرهنگی ممکن است به دلیل تفاوت‌های فرهنگی در دانشگاه رخ دهد (۱۱). بررسی هوش فرهنگی می‌تواند برای تعیین چگونگی مقابله دانشجویان با چالش‌ها و موفقیت در محل تحصیل مهم باشد (۱۲). همچنین هوش فرهنگی می‌تواند در سازگاری دانشجویان پرستاری که از بیمارانی از فرهنگ‌های مختلف مراقبت می‌کنند، مؤثر باشد. دانش‌آموزان باید ارزش‌های حرفه‌ای حوزه را از سال‌های اولیه در برنامه شغلی خود کسب کنند و هوش فرهنگی یک مؤلفه کلیدی است (۱۳).

گرچه مطالعات پیشین به بررسی ارتباط هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی و همچنین ارتباط هوش فرهنگی و عملکرد تحصیلی اشاره داشته‌اند اما یکی از کاستی‌های اصلی این مطالعات عدم توجه همزمان رابطه میان این متغیرهاست. بنابراین هدف پژوهش حاضر، مدلیابی نقش میانجی هوش فرهنگی در رابطه بین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز با استفاده از مدلیابی معادلات ساختاری می‌باشد.

روش کار

پژوهش حاضر، مطالعه مطالعه توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی می‌باشد. دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ به تعداد ۲۶۰ نفر جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل دادند. حجم نمونه مورد نظر با توجه به جدول مورگان ۱۵۲ نفر تعیین شد که به طور تصادفی انتخاب شدند. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی، آزمودنی‌ها کد داشتند و محرمانه ماندن اطلاعات و اصل رازداری رعایت شد. برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه استاندارد به شرح زیر استفاده شد.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه هوش فرهنگی انگ و همکاران^۱ (۲۰۰۴)

¹ Ang et al.

مربوط به هوش هیجانی و ۵۴ تا ۱۰۱ مربوط به عملکرد تحصیلی بود.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و PLS در دو سطح در دو سطح آمار توصیفی (مطالعه ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضا و متغیرها شامل (میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی) و استنباطی (آلفای کرونباخ و شاخص‌های برازش و بررسی فرضیات از طریق مدل‌سازی معادلات ساختاری) انجام شد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان در پژوهش ۱۵۲ نفر بودند که از این تعداد، ۱۱۶ نفر (۷۶/۳ درصد) زن و ۳۶ نفر (۲۳/۷ درصد) مرد بودند. از نظر متغیر سن ۲۶ نفر (۱۷/۱ درصد) از پاسخ‌گویان کمتر از ۲۰ سال، ۵۲ نفر (۳۴/۲ درصد) بین ۲۰ تا ۲۵ سال، ۴۰ نفر (۲۶/۳ درصد) بین ۲۵ تا ۳۰ سال و ۳۴ نفر (۲۲/۴ درصد) بالاتر از ۳۰ سال سن داشتند. جدول شماره ۱ یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	کجی	کشیدگی
هوش هیجانی	۳/۴۱	۰/۵۸	۱/۴۸	۴/۷۳	-۰/۲۱۲	۰/۱۷۰
عملکرد تحصیلی	۳/۴۳	۰/۵۷	۱/۷۳	۴/۸۱	-۰/۲۵۳	۰/۰۸۰
هوش فرهنگی	۳/۲۴	۰/۶۷	۱/۳۵	۴/۹۰	-۰/۱۳۸	-۰/۲۶۰

نتایج این مطالعه نشان داد که متغیر عملکرد تحصیلی با میانگین (۳/۴۳) دارای بیشترین میانگین و هوش فرهنگی با (۳/۲۴) دارای کمترین میانگین است. بر اساس داده‌های جدول شماره ۱ مشخص می‌شود که شاخص کجی و کشیدگی هیچ یک از نشانگرها خارج از بازه ۲ و -۲ نبود و بنابراین می‌توان آنها را طبیعی یا تقریب طبیعی در نظر گرفت.

در ابتدا برازش مدل با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری بهره برده شد. سازه‌های ضریب تعیین (R^2) برابر

پرسشنامه هوش فرهنگی توسط انگ و همکاران ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ گویه است و ۴ زیرمقیاس دارد: عامل راهبردی، عامل دانشی، عامل انگیزشی و عامل رفتاری. آزمودنی‌ها پاسخ خود را به هر گویه بر روی یک پیوستار (۰ = کاملاً مخالفم، ۱ = مخالفم، ۲ = نظری ندارم، ۳ = موافقم، ۴ = کاملاً موافقم) رتبه‌بندی نمودند. در پژوهش علامه، عباسی رستمی و صفری شاد روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۲ نفر از اساتید دانشگاهی تأیید شد و در یک مطالعه راهنما و با استفاده از ضریب همبستگی آلفای کرونباخ، مقدار پایایی پرسشنامه هوش فرهنگی ۰/۷۲ به دست آمد (۱۴). در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱۲ برآورد شد.

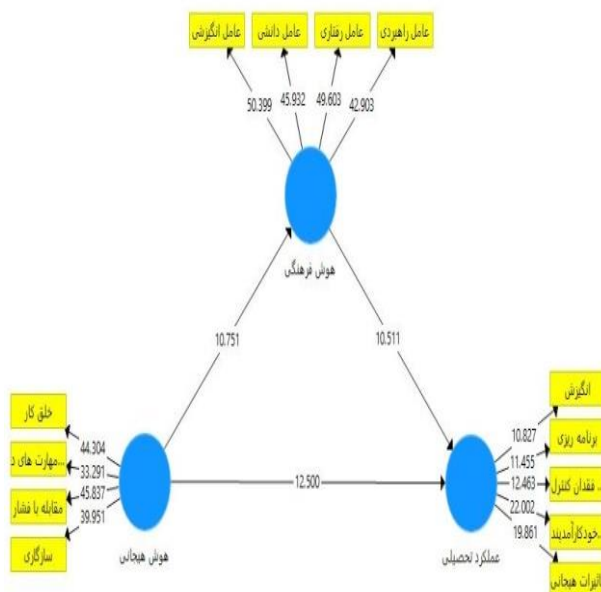
پرسشنامه هوش هیجانی (EQI)

پرسشنامه هوش هیجانی توسط بارآن در سال ۱۹۹۹ طراحی شده است. این پرسشنامه حاوی ۹۰ سوال است که از طریق مؤلفه‌های آن (مهارت‌های درون فردی، مقابله با فشار، سازگاری و خلق کار) مورد اندازه‌گیری قرار می‌گیرد و با مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهش بیانی با استفاده از ضریب همبستگی آلفای کرونباخ، مقدار پایایی پرسشنامه ۰/۸۹ به دست آمد (۱۵). پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲۶ برآورد شد.

پرسشنامه عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۹)

این پرسشنامه اقتباسی از پژوهش‌های فام و تیلور است که در سال ۱۹۹۹ تهیه کرده است و در حوزه عملکرد تحصیلی به وسیله درتاج (۱۳۸۳) برای جامعه ایران اعتباریابی شده است. آزمون عملکرد تحصیلی قادر است با ۴۸ سؤال، ۵ حوزه مربوط به عملکرد تحصیلی را اندازه‌گیری نماید (۱۶). پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴۸ برآورد شد.

در نهایت پرسشنامه مورد استفاده دارای ۱۰۱ سؤال بود که از گویه ۱ تا ۲۰ مربوط به هوش فرهنگی، از گویه ۲۱ تا ۵۳

شکل ۲. مدل تحلیل عاملی تاییدی با مقدار آماره تی

در ادامه به تبیین فرضیه های پژوهش پرداخته می شود. ابتدا به آزمون اثرات مستقیم در جدول ۲ می پردازیم.

جدول ۲. ضرایب و معناداری اثرات مستقیم

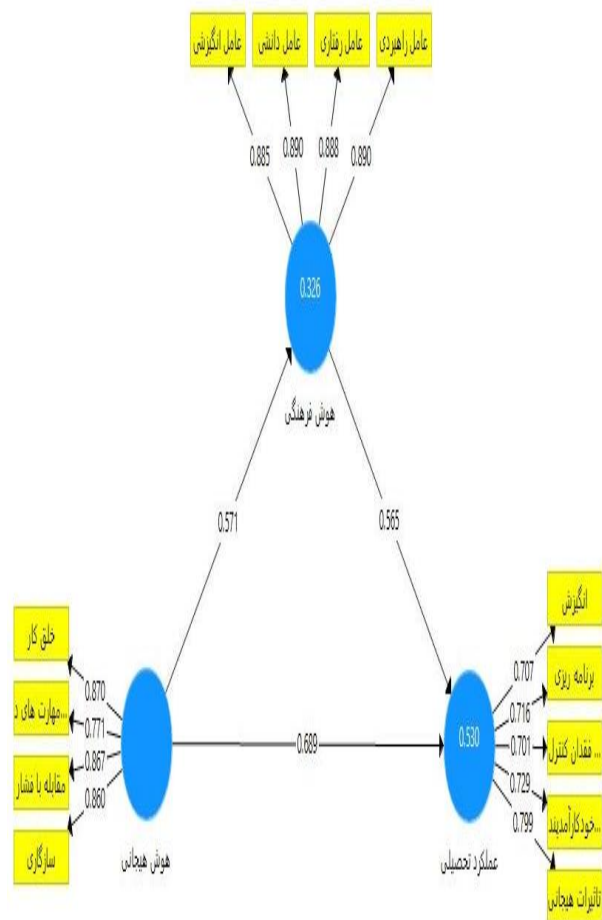
متغیر پیش بین	متغیر ملاک	نوع اثر	ضریب مسیر	ضریب تی	سطح معناداری
هوش هیجانی	عملکرد تحصیلی	مستقیم	۰/۶۸۹	۱۲/۵۰۰	۰/۰۰۰
هوش هیجانی	هوش فرهنگی	مستقیم	۰/۵۷۱	۱۰/۷۵۱	۰/۰۰۰
هوش فرهنگی	عملکرد تحصیلی	مستقیم	۰/۵۶۵	۱۰/۵۱۱	۰/۰۰۰

۱- بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد.

مقدار ضریب مسیر ۰/۶۸۹ نشان می دهد که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی رابطه مستقیم و مثبتی وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش یک واحد در نمرات هوش هیجانی، به طور متوسط ۰/۶۸۹ واحد در نمرات عملکرد تحصیلی نیز افزایش پیدا می کند. این مقدار نشان دهنده یک رابطه قوی و معنی دار بین دو متغیر است. مقدار آماره t برابر با ۱۲/۵۰۰ و سطح معناداری برابر با ۰/۰۰۰ محاسبه شده است که این مقدار از میزان سطح خطای ۰/۰۵ کمتر می باشد و این مقادیر نشان می دهند که رابطه بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی از نظر آماری معنی دار است. به

(۰/۴۲۸) و شاخص اشتراکی (Communalities) برابر (۰/۴۴۶) به دست آمد. این مقادیر نشان دهنده ی قدرت تبیین قابل قبول مدل است. همچنین، معیار نیکویی برازش (GOF) برای ارزیابی مدل کلی به کار می رود که توسط تنهاوس پیشنهاد شده است. این معیار به صورت زیر محاسبه می شود: $0.437 =$

مقادیر ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای نیکویی برازش مدل کلی پیشنهاد شده است (۱۸). مقدار GOF برای مدل پژوهش برابر با ۰/۴۳۷ به دست آمد که حاکی از برازش کلی قوی مدل است.

شکل ۱. مدل تحلیل عاملی تاییدی با ضرایب مسیر استاندارد شده

دارد. به عبارت دیگر، با افزایش یک واحد در نمرات هوش فرهنگی، به طور متوسط $0/565$ واحد در نمرات عملکرد تحصیلی نیز افزایش پیدا می‌کند. این مقدار نشان‌دهنده یک رابطه قوی و معنی‌دار بین دو متغیر است. مقدار آماره t برابر با $10/511$ و سطح معناداری برابر با $0/000$ محاسبه شده است که این مقدار از میزان سطح خطای $0/05$ کمتر می‌باشد و این مقادیر نشان می‌دهند که رابطه بین هوش فرهنگی و عملکرد تحصیلی از نظر آماری معنی‌دار است. به عبارت دیگر، احتمال اینکه رابطه مشاهده شده صرفاً به دلیل تصادف باشد بسیار کم است. بر اساس نتایج بدست آمده از مدل معادلات ساختاری، فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه معنادار بین هوش فرهنگی و عملکرد تحصیلی تأیید می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که هوش فرهنگی به عنوان یک عامل مهم در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز عمل می‌کند. دانشجویانی که از هوش فرهنگی بالاتری برخوردارند، به طور کلی عملکرد تحصیلی بهتری دارند. در این قسمت برای اثر غیرمستقیم فرضیه پژوهش از آزمون بوت استراپ و اثرات غیرمستقیم کلی استفاده شده که نتایج آن در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. ضرایب و معناداری اثرات غیرمستقیم

متغیر پیش بین	هوش هیجانی
متغیر میانجی	هوش فرهنگی
متغیر ملاک	عملکرد تحصیلی
نوع اثر	غیرمستقیم
نمونه اصلی	$0/337$
میانگین نمونه	$0/338$
انحراف استاندارد	$0/053$
آماره تی	$4/883$
سطح معناداری	$0/000$

۴- بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی هوش فرهنگی رابطه معنادار وجود دارد. مقدار ضریب مسیر غیرمستقیم برابر با $0/337$ به دست آمده است. این مقدار نشان می‌دهد که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی هوش فرهنگی رابطه وجود دارد. به عبارت دیگر، هوش فرهنگی به عنوان یک متغیر

عبارت دیگر، احتمال اینکه رابطه مشاهده شده صرفاً به دلیل تصادف باشد بسیار کم است. بر اساس نتایج بدست آمده از مدل معادلات ساختاری، فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه معنادار بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی تأیید می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که هوش هیجانی به عنوان یک عامل مهم در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز عمل می‌کند. دانشجویانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، به طور کلی عملکرد تحصیلی بهتری دارند. ۲- بین هوش هیجانی و هوش فرهنگی رابطه معنادار وجود دارد.

مقدار ضریب مسیر $0/571$ نشان می‌دهد که بین هوش هیجانی و هوش فرهنگی رابطه مستقیم و مثبتی وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش یک واحد در نمرات هوش هیجانی، به طور متوسط $0/571$ واحد در نمرات هوش فرهنگی نیز افزایش پیدا می‌کند. این مقدار نشان‌دهنده یک رابطه متوسط و معنی‌دار بین دو متغیر است. مقدار آماره t برابر با $10/751$ و سطح معناداری برابر با $0/000$ محاسبه شده است که این مقدار از میزان سطح خطای $0/05$ کمتر می‌باشد و این مقادیر نشان می‌دهند که رابطه بین هوش هیجانی و هوش فرهنگی از نظر آماری معنی‌دار است. به عبارت دیگر، احتمال اینکه رابطه مشاهده شده صرفاً به دلیل تصادف باشد بسیار کم است. بر اساس نتایج بدست آمده از مدل معادلات ساختاری، فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه معنادار بین هوش هیجانی و هوش فرهنگی تأیید می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که هوش هیجانی به عنوان یک عامل مهم در پیش‌بینی هوش فرهنگی دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز عمل می‌کند. دانشجویانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، به طور کلی هوش فرهنگی بهتری دارند.

۳- بین هوش فرهنگی و عملکرد تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد.

مقدار ضریب مسیر $0/565$ نشان می‌دهد که بین هوش فرهنگی و عملکرد تحصیلی رابطه مستقیم و مثبتی وجود

میانجی، بخشی از رابطه بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی را توضیح می‌دهد.

مقدار آماره t برابر با $4/883$ و سطح معناداری برابر با $0/000$ به دست آمده است. این مقادیر نشان می‌دهند که رابطه غیرمستقیم بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی از طریق هوش فرهنگی، از نظر آماری معنی‌دار است. به عبارت دیگر، احتمال اینکه رابطه مشاهده شده صرفاً به دلیل تصادف باشد بسیار کم است.

بر اساس نتایج بدست آمده از مدل معادلات ساختاری، فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه معنادار بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی هوش فرهنگی تأیید می‌شود.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی با میانجیگری هوش فرهنگی در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اهواز انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد تاثیر هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی مثبت و در جهت مستقیم می‌باشد که با مطالعات صفایی (۱۸)، خدیوی و همکاران (۱۹)، و المگلی و همکاران (۲۰) و باقری و همکاران (۲۱) همسو می‌باشد. مطالعات متعددی هوش هیجانی را با عملکرد تحصیلی مرتبط کرده‌اند، زیرا آموزش و تنظیم آن نقش مهمی در فرآیندهای شناختی درگیر در توجه و در موقعیت‌هایی که نیاز به مدیریت و خودکنترلی دارند، ایفا می‌کند (۲۲). باقری و همکاران در یک مطالعه به بررسی هوش هیجانی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در مقاطع مختلف تحصیلی پرداختند و نتایج این مطالعه نشان داد که بین هوش هیجانی و عملکرد دانشجویان همبستگی مثبت وجود دارد. گلמן و همکاران (۲۳) بیان کردند که هوش هیجانی شامل توانایی افراد برای مدیریت موثر احساسات و ظرفیت آنها برای تسلط بر احساسات و انگیزه‌های خود در زمانی که احساس شکست، افسردگی و ناامیدی می‌کنند، می‌شود. آگاه بودن از هیجان‌های خود، توانایی مدیریت آنها و برقرار کردن روابط سالم با دیگران، ممکن است به فرد کمک کند تا در

فضای تحصیلات بهبود چشمگیری داشته باشد (۲۴). همچنین یافته‌ها نشان داد هوش هیجانی با هوش فرهنگی دارای رابطه مثبت و در جهت مستقیم می‌باشد که با مطالعات پیشین (۲۶-۲۵) همخوانی دارد.

ارلی و انگ در کار خود با عنوان «هوش فرهنگی؛ تعاملات فردی در بین فرهنگ‌ها» اظهار داشتند که آن دسته از افراد که از هوش هیجانی بالایی برخوردار هستند، قادرند خود را در یک زمینه فرهنگی جدید به طور مؤثرتر و بدون از دست دادن هویت فرهنگی خود هماهنگ کنند (۲۷). لیلیس و تیان می‌گویند افرادی که دارای درجه هوش هیجانی بالاتری هستند نسبت به تفاوت‌های بین فرهنگ‌های مختلف حساس‌تر و آگاه‌تر هستند و این به آنها کمک می‌کند تا در هنگام تعامل با دیگران، ارتباطات نادرست را کاهش دهند.

از این رو، می‌توان نتیجه گرفت که هوش هیجانی، می‌تواند به انسان کمک کند تا رفتارها را زیر نظر بگیرد و احساسات را به شیوه‌ای مناسب نشان دهد تا از سوء تفاهم جلوگیری کند و در محیط فرهنگی جدید بهتر سازگار شود (۲۸). در واقع می‌توان گفت که ظرفیت عاطفی بالا باعث می‌شود که فرد در برقراری ارتباط با دیگران خلق و خوی مثبت و تحمل کافی از خود نشان دهد تا بهترین رفتار و پاسخ را از خود نشان دهد و به سازگاری مناسب برسد (۲۹). همچنین نتایج پژوهش بیانگر تأثیر هوش فرهنگی بر عملکرد تحصیلی مثبت و در جهت مستقیم بود. نتایج کسب شده با پژوهش‌های انجام شده همسو بود (۳۰ و ۳۱). با توجه به پدیده جهانی‌شدن، هوش فرهنگی به یک عنصر حیاتی برای ارتباطات انسانی تبدیل شده است (۲۸). نتایج پژوهش ایکسیونگ و همکاران (۳۱) با هدف بررسی رابطه بین هوش فرهنگی و سازگاری تحصیلی دانشجویان بین‌المللی نشان داد که رابطه آماری معنادار بوده و دستیابی به سازگاری تحصیلی برای تضمین موفقیت تحصیلی دانشجویان بین‌المللی بسیار مهم است. هوش فرهنگی به فرد اجازه می‌دهد تا بهتر درک کند که چگونه آموخته‌های درسی با فرهنگ خود و دیگران در ارتباط است و به عنوان یک عامل تسهیل‌کننده در محیط تحصیلی چالش‌برانگیز عمل کند (۳۲). هوش فرهنگی با حمایت از عملکرد اجتماعی، از

تقدیر و تشکر

بدین وسیله مراتب قدردانی و سپاس خود را از دانشجویانی که همکاری و مساعدت لازم را داشتند، اعلام می‌نمایم.

تضاد منافع

در این مقاله تضاد منافی وجود ندارد.

ملاحظات اخلاقی

این مطالعه، بخشی از پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز به شماره ثبت ۱۰۶۲۹۱۸۴۱۹۱۴۱۰۱۱۴۰۰۱۶۲۵۰۰۰۶ می باشد.

رویکرد روانشناسی مثبت گرا تغذیه می‌کند و به عواملی مربوط می شود که منجر به بهزیستی در ابعاد ارتباطی، فرهنگی و دانشگاهی می‌شود (۳۳).

با توجه به اینکه پژوهش حاضر تنها بر روی دانشجویان کارشناسی پرستاری انجام شده، از این رو ممکن است قابل تعمیم به افراد در مقاطع دیگر نباشد. محدودیت در استفاده از پرسشنامه به دلیل عدم اعمال دقت کافی در پاسخ دادن به سؤالات و سوءگیری‌هایی که ممکن است برخی از اعضای نمونه در پاسخ به سؤالات داشته باشند از محدودیت‌های دیگر پژوهش حاضر است.

نتیجه گیری

با توجه به نتایج کسب شده در پژوهش حاضر می توان بیان کرد هوش هیجانی نه تنها به طور مستقیم بر عملکرد تحصیلی تأثیرگذار است، بلکه از طریق افزایش هوش فرهنگی نیز به طور غیرمستقیم بر آن تأثیر می‌گذارد.

پاسخگویی	به تمام جنبه های کار	نهایى سازی	بررسی انتقادی و ویرایش	نگارش پیش نویس اصلی	تجزیه و تحلیل و/یا تفسیر	جمع آوری و/یا پردازش داده ها	طراحی طرح	مفهوم سازی
ع. عبیات								
س. جعفری								

*رانهمای رنگ‌ها:

References

1. Dortaj, F., Zareie Zavaraki, E., Aliabadi, K., Farajollahi, M., Delavar, A. The impact of distance education (based Mooc) on academic performance of PNU. *Journal of Research in Educational Systems*, 2017; 10(35): 1-20.
2. Putranto NA, Nuraeni S, Gustomo A, Ghazali A. The relationship between cultural intelligence, emotional intelligence, and student performance. *International Journal of Business*. 2018; 23(1):17-25.
3. Aparicio-Flores MP, Esteve-Faubel JM, Vicent M, González C, Sanmartín R, García-Fernández JM. Dispositional empathy and emotional intelligence in terms of perfectionistic automatic thoughts. *The Spanish Journal of Psychology*. 2021 Jan;24:e10
4. Manjusha S, Soja SL, Usha VK. Emotional intelligence and academic performance among nursing students. *International Journal of Current Research*. 2017; 9(3):48116-8.
5. Kyllonen PC, Lipnevich AA, Burrus J, Roberts RD. Personality, motivation, and college readiness: A prospectus for assessment and development. *ETS Research Report Series*. 2014 Jun; 2014(1):1-48.
6. Mayer JD, Salovey P. What is emotional intelligence? In: Salovey P, Sluyter D, editors. *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications*. New York: Basic Books; 1997. p. 3-31.
7. Ariga FA, Purba JM, Nasution ML. the relationship of emotional intelligence, workplace culture, and nurse performance in a private hospital in Medan Indonesia. *Belitung Nursing Journal*. 2020 Jun 5; 6(3):73-6.
8. Beauvais AM, Brady N, O'Shea ER, Griffin MT. Emotional intelligence and nursing performance among nursing students. *Nurse education today*. 2011 May 1; 31(4):396-401.
9. BAL Y, Kökalan Ö. The moderating effect of cultural intelligence on the relationship between emotional intelligence and job satisfaction. *Frontiers in psychology*. 2022 May 30; 13:900546.
10. Seriwatana P, Charoensukmongkol P. Cultural intelligence and relationship quality in the cabin crew team: The perception of members belonging to cultural minority groups. *Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism*. 2021 Apr 3; 20(2):147-73.
11. Uludağ E, Mumcu B. The effects of cultural and emotional intelligence on care in nursing. *Health Sciences Quarterly*. 2023 Jan 8; 3(1):1-1.
12. Brackett MA, Mayer JD. Convergent, discriminant, and incremental validity of competing measures of emotional intelligence. *Personality and social psychology bulletin*. 2003 Sep; 29(9):1147-58.
13. Sevinc S, Ozdemir S. Relationship between cultural intelligence and career and work adaptability in nursing students. *JPMa. The Journal of the Pakistan Medical Association*. 2024 Mar 1; 74(3):459-63.
14. Allameh SM, Abassi Rostami N. Study of effect social intelligence and emotional intelligence on managers' leadership style. *Journal of Development & Evolution Mngement*. 2015; (22):63-70.
15. Rezanejad MR, Nourian KH, Gafarian Shirazi HR, Hasanzadeh N. A study of the relationship between emotional intelligence, academic achievement and depression among students of Medical sciences university of Yasuj, 2012. *Armaghane Danesh*. 2014 May 10; 19(2):188-94.
16. Nazari M, Manzari Tavakoli H, Soltani A, Razavi Nematollahi V. The structural relationship between academic performance and academic motivation with self-directed learning (In order to provide a suitable model). *Journal of Educational Psychology Studies*. 2021; 18(44):134-23.
17. Hair JF Jr, Hult GTM, Ringle CM, Sarstedt M, Danks NP, Ray S. *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) using R: A workbook*. Cham: Springer Nature; 2021.
18. Safaei N. The relationship between emotional intelligence and academic achievement in fourth grade students. *Journal of New Ideas in Psychology*. 2022; 14(18):1-11.
19. Khadivi A, Madadinia R, Hazratian T. Investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of graduate students of tabriz university of medical sciences. *Journal of psychologicalscience*. 2021; 20(99):405-12.
20. ALmegewly WH, Rawdhan A, Saleh M, Alrimal M, Alasmari R, Alhamad S, Almuqri R, Aljebreen M, Alsubaie H, Abdelaliam SM. Correlation between emotional intelligence and academic achievement among

- undergraduate nursing students. *International Journal of Africa Nursing Sciences*. 2022 Jan 1; 17:100491.
21. Hasanpour M, Ghaedi Heidari F, Hasanzadeh A. Emotional intelligence of nursing students in different educational levels. *Journal of Nursing Education*. 2017 Jul 10; 6(2):33-40.
22. Quílez-Robres A, Usán P, Lozano-Blasco R, Salavera C. Emotional intelligence and academic performance: A systematic review and meta-analysis. *Thinking Skills and Creativity*. 2023 Sep 1; 49:101355.
23. Goleman D, Boyatzis R, McKee A. *Primal leadership: unleashing the power of emotional intelligence*. Boston (MA): Harvard Business Press; 2023.
24. Trigueros R, Aguilar-Parra JM, Cangas AJ, Bermejo R, Ferrandiz C, López-Liria R. Influence of emotional intelligence, motivation and resilience on academic performance and the adoption of healthy lifestyle habits among adolescents. *International journal of environmental research and public health*. 2019 Aug; 16(16):2810.
25. Putranto NA, Nuraeni S, Gustomo A, Ghazali A. The relationship between cultural intelligence, emotional intelligence, and student performance. *International Journal of Business*. 2018; 23(1):17-25.
26. Sharma T, Singh S. Relationship of emotional intelligence with cultural intelligence and change readiness of Indian managers in the service sector. *Journal of Organizational Change Management*. 2021 Nov 9; 34(7):1245-56.
27. Earley PC, Ang S. *Cultural intelligence: individual interactions across cultures*. Stanford (CA): Stanford University Press; 2003.
28. Wang Y, Zhang J. Examining the Relationship between Cultural Intelligence and the Academic Performance of International Students: A Structural Equation Modeling Analysis. *SCIREA, Journal of Sociology*. 2021 Mar 31; 5(1):25-52.
29. Tamannaefar M, Hesampour F. The relationship between cultural and emotional intelligence with students' adjustment to university. *International Academic Journal of Organizational Behavior and Human Resource Management and Organization Review*. 2016; 3(3):1-3.
30. Binsaeed RH, Yousaf Z, Grigorescu A, Condrea E, Nassani AA. Emotional Intelligence, Innovative Work Behavior, and Cultural Intelligence Reflection on Innovation Performance in the Healthcare Industry. *Brain Sciences*. 2023 Jul 13; 13(7):1071.
31. Xiaoying H, Baharom S, Sunjing L. A systematic literature review of the relationship between cultural intelligence and academic adaptation of international students. *Social Sciences & Humanities Open*. 2023 Jan 1; 8(1):100622.
32. Lee SY, Hong AJ. Psychometric investigation of the cultural intelligence scale using the Rasch measurement model in South Korea. *Sustainability*. 2021 Mar 12; 13(6):3139.
33. Seligman ME, Csikszentmihalyi M. *Positive psychology: An introduction*. American Psychological Association. 2000; 55(1):5-14.